

Cafe Theater

Mooi weer buiten?

café belge > Cafe Theater > Interview

Views
Reportage
Interview
Info - Tips
Services

Peter Verhelst over schrijven voor theater "Ik heb een bloedhekel aan iets wat je kunt begrijpen"

Met MULTIPRO Naar MAROKKO
**Ook hier adverteren?
DAT KAN!**
**OUT SOON
PRESENTS I ♥ TECHNO**

Vrijdag 27 oktober gaat *Histoire d'A* in première, "een meditatie over geweld en oorlog". Op de scène staan De Roovers en het Prometheus Ensemble. De voorstelling combineert de concertsuite van Stravinsky's *L'histoire du Soldat* met een nieuwe tekst van Peter Verhelst. Verhelst kennen we niet alleen als dichter en romanschrijver; hij is ook een veelgevraagd schrijver en bewerkster van theaterteksten (o.m. *Romeo en Julia* voor Het Zuidelijk Toneel en *Aars!* voor Het Toneelhuis). Eerder deze maand stond Verhelst zelf op scène in *S*CKMYP*. Café Theater zocht de schrijver op in zijn woonplaats Nazareth voor een gesprek over schrijven, theater en de macht van beelden.

Je schrijft theater, gedichten en romans. Zijn dat verschillende genres voor jou?

Peter Verhelst: "Er bestaan natuurlijk verschillen tussen, maar ik probeer daar zo weinig mogelijk rekening mee te houden. Ik geloof niet dat je tegenwoordig nog zulke strikte afbakeningen kunt maken. De principes die je gebruikt in de poëzie kan je even goed gebruiken voor romans of voor theater. Mijn theaterteksten leunen bijvoorbeeld dicht bij mijn gedichten aan dan tegen theaterteksten van andere schrijvers. Vandaar ook de moeilijkheidsgraad van mijn teksten. En vandaar ook dat regisseurs altijd een probleem hebben als ze mijn tekst binnen krijgen. Blijkbaar bestaan er wetten voor wat een theatertekst is, zoals het bestaan van scènes en een handeling die psychologisch geduid wordt. Ik weiger daar aan mee te doen."

Toch krijg je opdrachten om specifiek een theatertekst te schrijven.

Peter Verhelst: "Op het gevaar af dat het pedant klinkt - ik doe daar mijn zin mee. Ooit kwam Ivo Van Hove langs met de vraag voor een vertaling van *Romeo en Julia*. Ik zei hem, dan moet je een vertaler nemen. Wat ik wel wil is er een bewerking van maken, het stuk aanpassen aan mijn visie. Ik vind dat veel interessanter. Ik mag toch hopen dat theater afwijkt van vooropgestelde paden, van het brengen van een 'tranche de vie', iets dat uit het leven is gegrepen. Ik vind dat oervervelend. Niet alleen om naar te kijken, ook om het te schrijven. Wat dat betreft zie ik een interessante ontwikkeling in het theater; 'de werkelijkheid' is niet langer zo belangrijk. Theater wordt steeds minder een podium waarop gespeeld wordt, en steeds meer een ruimte waar iets gebeurt dat niet noodzakelijk direct herkenbaar moet zijn."

Wat is jouw inzet als je een tekst voor het theater schrijft?

Peter Verhelst: "Het interesseert mij om te zien welke taal je kunt gebruiken in een ruimte. Wat dat betreft heb ik veel geleerd van de enceneringen van mijn teksten. Ik begrijp nu veel beter het verschil tussen proza en een theatertekst; het ene moet je lezen, het andere moet hardop worden gezegd. Nu ik dat verschil doorheb, weet ik hoe ik theaterteksten wil schrijven: alsof een acteur ze ter plekke bedenkt. Ik ben dat nu aan het uitproberen: het literaire uit de tekst krijgen en het vanzelfsprekende erin."

Als dichter schrijf je in eenzaamheid, terwijl je theaterteksten ineens een lichaam en een stem krijgen die niet van jou is.

Peter Verhelst: "Dat is natuurlijk wel het aantrekkelijke van theater. De afgelopen tien jaar heb ik in opperste eenzaamheid gewerkt. Schrijven voor een ander, dat interesseerde me absoluut niet. En nu ben ik daar aan verlaafd. Vooral omdat acteurs, actrices, regisseurs, dramaturgen enzoverder fantastische lezers zijn. Mensen die twee, drie, vier maanden met je teksten bezig zijn en dat met hun ervaring confronteren... het duizelde mij. Niet omdat het mijn teksten waren. Het gaat mij om het proces hoe zij de tekst lezen en begrijpen. Dat hoeft echt niet altijd zo begrepen te worden zoals ik dat graag wil, daar heb ik nooit een probleem mee. Het liefste wil ik verrast worden. Iets zien wat ik nog niet had bedacht. Dat is echt een geschenk."

Hoe verloopt een schrijfofdracht voor een theatertekst?

Peter Verhelst: "Dat hangt van de afspraken af. Soms krijgt men een afgewerkte tekst, soms werk ik samen met een regisseur. Mijn eerste tekst bijvoorbeeld heb ik gegeven aan Jan Ritsema. Ik heb een paar versies geschreven en het resultaat pas op de avond van de première gezien. Dat vind ik een leuke manier van werken. Bij *Romeo en Julia* voor Het Zuidelijk Toneel was het schrijven vooral een gevecht tussen mij en Ivo Van Hove. Het uiteindelijke resultaat vind ik dan ook een beetje een compromis tussen Shakespeare en wat ik schrijf. Mijn werk voor *Histoire d'A* is dan weer zo'n tussenvorm. Oorspronkelijk was ik gevraagd om de tekst die bij *L'histoire du Soldat* geschreven is te vertalen. Opnieuw heb ik gezegd dat ik dat niet wilde en heb een nieuwe tekst voorgesteld."

Hoe reageren regisseurs en acteurs op je teksten?

Peter Verhelst: "Meestal volgt er een windstilte van tien dagen na het sturen van mijn tekst. Dan denk ik, daar gaan we weer. Het probleem van mijn teksten is dat je tijd nodig hebt om door de oppervlakte heen te raken. En als je volhoudt, merk je dat het heel vanzelfsprekende dingen zijn. Deze week heb ik de acteurs van *De Roovers* nog aan de telefoon gehad en het lijkt ze te lukken. Ik hoor wel eens dat mijn teksten zo hermetisch zijn, maar dat lijkt dan toch mee te vallen. Tja, het is iets anders, hè."

Vind jij dat je teksten begrepen moeten worden?

Peter Verhelst: "Als je via een analyse van mijn teksten tot een eensluidend denken probeert te komen, ja, dan heb je een probleem. Ik probeer namelijk mijn teksten juist niet te laten kloppen. Voor mij is dat haast een ideologische manier van werken. Ik heb een bloedhekel aan iets wat je kunt begrijpen, omdat het daardoor onschadelijk wordt. Eenduidigheid en rechtlijnigheid maken een tekst geruststellend. Ik begrijp niet wat daar interessant aan is. Niets in het leven is eenduidig. Ik lees liever iets wat op mijn zenuwen werkt. Ik vind dat heel aangenaam."

Heb je een ideale encenering voor ogen?

Peter Verhelst: "Ik denk dat ik teksten schrijf voor acteurs die enkel hun lichaam hebben. En verder niets op het podium. Dat zou een ideale vorm zijn om de tekst volledig te laten ontwikkelen in het hoofd van de toeschouwer. Dat betekent niet dat andere vormen niet zouden mogen. *Aars!* bijvoorbeeld was echt een pornomachine waarin aan een hels tempo dingen verhevigd werden getoond. Tot het moment waarop je zegt, stop! En dan ging de voorstelling nog verder. Dat heeft ook zijn waarde. Maar ik denk dat het extreem tegenovergestelde minstens even hard zou zijn geweest. In het begin van de repetities hebben we de tekst namelijk erg 'sec' gespeeld, en dat was ontroerend. In de uiteindelijke encenering heb ik die ontroering nauwelijks teruggevonden. Soms denk ik, als je echt wil dat mensen geraakt worden, dan moet je die ontroering een kans geven."

Je schrijft veel over het lichaam. Vanwaar die fascinatie?

Peter Verhelst: "In de eerste plaats vind ik het lichaam een onwaarschijnlijke machine. Het

Peter Verhelst: "In de eerste plaats vind ik het lichaam een ontwaarschijnlijke machine. Het bereikt zijn hoogtepunt op 19-jarige leeftijd en takelt daarna af. Die schoonheid van de perfectie én van het verval vind ik ontroerend, overweldigend. Ook omdat lichamen voor mij heel sensueel zijn. Tegelijk probeer ik in mijn teksten tot een mystiek van het lichaam te komen. Met als resultaat dat ik heel lichamenlijk over het puur geestelijke, artificiële, geslachtsloze wezen schrijf. Ik geef toe, dat heeft iets maniakaals."

En soms heeft het iets heel gruwelijk.

Peter Verhelst: "Ik geloof dat de echte gruwel alleen maar in het hoofd van de toeschouwer kan ontstaan. Ik denk dat ik in mijn leven maar één passage heb geschreven die ik zelf heel gruwelijk vond. Maar ik schrijf nooit expliciet gruwelijke zaken."

Zijn er ook te gruwelijke beelden?

Peter Verhelst: "Ik moet direct denken aan de Palestijnse vader die zijn zoontje probeert te beschermen. De klootzakken schieten dat kind neer. En dan de blik van die vader. Dat is een mens die letterlijk kapotgaat. Voor mij gaat zo'n beeld te ver. Vooral omdat ik zelf kinderen heb. Tegelijk zie ik ook dat zo'n gruwelijk beeld een enorme impact heeft. Ik ben een tijd lang met mythen en sagen bezig geweest. De gruwel die daarin beschreven wordt, leeft nog altijd in ons. Dat zijn archetypische beelden die diep in ons voortleven. Die kunnen we niet onschadelijk maken met ons verstand. Je ziet dat soort beelden in de schilderijen van Bacon, je voelt het in stierengevechten. Een walging, alles in je weigert te kijken, en tegelijk ervaar je iets verhevens, iets religieus. In die combinatie zit voor mij het perverse van kunst. Misschien is dat immoreel, maar die dubbelzinnigheid fascineert mij enorm."

Erik Borgman

Histoire d'A (groepsportret) gaat op vrijdag 27 oktober in première. Locatie is de Stadsschouwburg, Bondgenotenlaan 21 te Leuven, aanvang 20u30. Voor inlichtingen en reserveren, bellen naar 016/20.81.33. Verdere voorstellingen zijn in CC Strombeek (28 oktober), Dilbeek (29 oktober) en Gent (31 oktober). Vanaf 7 t/m 18 november op toernee in Vlaanderen. Voor meer informatie, surf naar <http://www.transparant.be/>.

Meer over Peter Verhelst vind je bij **Café People**, waar hij een eigen homepage heeft.

Privacy Policy   Stuur deze pagina naar een vriend   Mail ons
Over Cafe Belge   Bookmark Cafe Belge   Copyright
Best viewed with Internet Explorer V4.0 or higher